

Varat och varan: prostitution, surrogatmödraskap och den delade människan
Kajsa Ekis Ekman

Leopard förlag 2010

1

Hade denna recension haft en titel hade den kunnat vara "rapport från en skyttegrav", för att läsa den polemiska debattboken

Varat och varan av Kajsa Ekis Ekman är att kastas in på ett slagfält. Diskussioner om sexköpslagen och prostitution har i Sverige gett upphov till vår egen mindre variant av ett "sexkrig" där kampen, liksom i de amerikanska *Sex wars*, ofta stått mellan sexradikaler av olika slag och radikalfeminister. Som journalist och debattör har Ekman redan tidigare tydligt positionerat sig på den radikalfeministiska sidan och fortsätter så i sin *Varat och varan*, där hon diskuterar prostitution och kopplar samman detta med surrogatmödraskap, som hon kallar för en "utvidgad form av prostitution" (s.144). Bokens titel reflekterar Ekmans centrala resonemang: i såväl prostitution som surrogatmödraskap krävs en delning av människan, där jaget (varat) avskiljs från kroppen (varan). Ekman menar att där jaget, varat, uppfattas som myndigt, rationellt och självbestämmande blir kroppen till ett ting, som jaget bestämmer över och som kan säljas som en vara på en marknad. Delningen av kvinnor i surrogatmödraskap och prostitution är för Ekman konsekvensen av en legering av patriarkat och kapitalism, som bidrar till ett fortsatt förtryck och underordning av kvinnor.

Varat och varan bygger dels på intervjuer Ekman gjort med företrädare för vad som påstås vara fackliga organisationer för sexarbetare (men som enligt Ekman snarare är lobbyorganisationer för prostitution), dels på information och material insamlat på webb-forum kring surrogatmödraskap. En stor och huvudsaklig del av boken bygger dock på diskussion av debattinlägg, artiklar och forskning kring surrogatmödraskap och prostitution. Ekmans argumentation om den delade människan har inspirerats av marxistisk teori, i synnerhet Georg Lukács teorier om reifikation. I övrigt är det radikalfeminismen som är den pulserande feministiska ådran i *Varat och varan*. Utifrån dessa teoretiska utgångspunkter driver Ekman tesen att postmodernism, relativism och "queer", genom att tala om prostitution som en form av arbete och surrogatmödraskap som ett brott mot normer kring familj, bidrar till att kvinnors kroppar görs till varor i en nyliberal marknadsekonomi.

Varat och varan är en debattbok, inget vetenskapligt verk och detta står tidigt ganska klart. Det hänvisas visserligen flitigt i *Varat och varan*, till forskare, debattörer och politiker om vartannat, men hänvisningarna tycks utvalda för vissa syften och det känns svårt att bedöma giltigheten i dessa. Men feministisk kunskapsproduktion kommer ju inte enbart ur akademien, utan är i allra högsta grad ett samspel med aktivism och idédebatt. I min läsning av *Varat och varan* har jag därför intresserat mig för sättet Ekman formulerar ett feministiskt argument på, hur hon väljer att analysera problemen och vilka hon gör till

sina meningsmotståndare. Om *Varat och varan* är en del av ett svenskt feministiskt kunskaps- och idélandskap, vad säger den då om detta landskap?

Redan i inledningen av *Varat och varan* börjar jag tänka på begreppet ”paranoida läsningar” som diskuteras av teoretikern Eve Kosofsky Sedgwick i hennes *Touching Feeling* (2003, 123ff). Paranoida läsningar betecknar hos Sedgwick den kunskap som skapats ur kritisk teori såsom marxism, och som även präglad feministisk kunskapsproduktion. Den paranoida läsningen bygger, enligt Sedgwick, alltid på ett demaskerande och ett blottläggande av förtryck, och i detta följer också att man alltid redan känner till den sanning som legat dold där under. Precis så här upplever jag Ekmans argumentation. Ekman *vet* redan hur saker och ting ligger till, och hennes uppgift är nu att visa läsaren detta. De (sexradikallerna, postmodernisterna, relativisterna, queerdebattörerna, Ekman använder olika beteckningar genom boken) säger att de vill framställa prostituerade/surrogatmödrar som starka, aktiva subjekt men i själva verket går de bara kapitalismen och patriarkatets ärenden, enligt Ekman. Vid vissa tillfällen tycks det till om med som om hon vänder sig till läsaren med ett tonfall som nickar och förutsätter att hennes läsare redan är överens med henne, och minsann vet att hon har rätt.

Att Ekman verkar se det som sin uppgift att demaskera hur det *egentligen* ligger till med prostitutionen och surrogatmödrskapet kan ses som en konsekvens av hennes syn på radikalfeminismen som sanning med stort S. Vid ett tillfälle skriver hon till

exempel: ”ser vi till fakta om prostitution är den radikalfeministiska analysen inte alls överdriven [...] Radikalfeminismen har rätt i sin verklighetsbeskrivning eftersom den utgår från vad som faktiskt sker i prostitutionen” (s. 118). Ekman verkar alltså ha en genomgående realistisk/naturalistisk syn på samhället och verkligheten, där radikalfeminismen speglar vad som i själva verket pågår, bakom dimridåer av post-modernism, queer och sexradikalism. Personligen får jag lite rysningar av Ekmans doktrinära tonläge kring radikalfeminismen som Sanning, men visst, som feminist är jag överens med henne om att det inte går att förstå prostitution utan att se till ett strukturellt kvinnoförtryck. Vad jag dock ser som det stora problemet med Ekmans resonemang är att hon verkar tycka att insikten om att det finns ett kvinnoförtryck bara kan leda till ett enda rätt förhållningssätt till detta kvinnoförtryck.

Min huvudsakliga invändning mot *Varat och varan* är att Ekman verkar mer intresserad av att gräva skyttegravar, inte minst mot andra feminister, än att skapa nyanser och att tänka kring alternativ, motstånd och allianser. Framförallt provoceras jag av Ekmans onödigt generaliserande och svepande utlåtanden kring postmodernism, relativism, queer och sexradikalism. Alla buntas ihop i samma fack och några skillnader mellan dem görs inte. För Ekman är postmodernismen per definition en anti-feminism, något jag ställer mig högst frågande till. Min uppfattning är att postmodernismens ifrågasättande av stora berättelser och Sanning med stort S varit ytterst viktig för feminismen, inte minst

för att kunna se och erkänna skillnader mellan kvinnor. Postmodernismen har i samspel med bland annat postkolonial och antirasistisk feminism möjliggjort ett ifrågasättande av en feminism som tog/tar sin utgångspunkt i *vissa* kvinnors liv men säger sig tala för *alla* kvinnor. Att t.ex. postmodern feminism och queerfeminism dessutom har en genealogi i marxistisk feminism och radikalfeminism är dock inget Ekman intresserar sig för/uppfattar som relevant i sammanhanget. Istället kastar hon ut alla de monströsa barnen, från queer(teoretiker) och sexradikaler till postmodernister, med badvattnet, under förevändningen att de är relativister som vägrar erkänna strukturer och skapar dimridåer kring förtrycket av kvinnor.

Styrkan med *Varat och varan* är dess stenhårda uppgörelse med den modernistiska liberala idén om människan som autonom, rationell och aktiv. Ekman har en mycket viktig poäng när hon ställer frågan *varför får ingen vara offer*, varför ska människan till varje pris vara osårbar, stark, rationell och autonom? Denna fråga är brännande och berör aktuella samhällsdiskussioner om flyktmottagning, utförsäkring av sjuka och om hur vårt samhälle ska förhålla sig till åldrande för att nämna några exempel. Om alla måste vara starka, vad händer då med dem som inte klarar detta? Det här är en alltid angelägen feministisk fråga, den berör vem som uppfattas som mänsklig överhuvudtaget, vems rättigheter som är värda att försvara. Här kunde Ekman fört intressanta dialoger med en mängd olika feminister, från postkoloniala feminister till teoretiker som arbetar under "rubriker"

som post-humanism och nymaterialistisk feminism. Dessa feminister gör, liksom Ekman, motstånd mot en global nyliberal marknadshegemoni och sådana dialoger hade kunnat kasta nytt ljus på varför vi aldrig får vara offer.

Diskussionen om surrogatmödraskap ges förvånansvärt litet utrymme i boken, och här varierar kvalitén på Ekmans argumentation minst sagt. Bland det bättre är när *Varat och varan* diskuterar och pekar på de globala maktrelationer som surrogatmödraskapet bygger på, att indiska kvinnor ingår i en global industri för att förse västerlänningar med "riktiga" familjer. Att problematisera och ifrågasätta att kvinnors kroppar blir till varor på en global marknad är angeläget, men tyvärr håller Ekman inte fokus på detta. Istället hemfaller hon åt psykologiserande av kvinnor som är surrogatmödrar, de gör det för att *de söker smärta, för att de varit utsatta för smärta* menar hon bland annat. Att Ekman dessutom blandar in diskussioner om matrilineära samhällen i historien, där sexualitet och barnafödande sågs som något "heligt" och "vackert", för att argumentera mot surrogatmödraskap känns också märkligt. Behöver vi betrakta moderskap som "heligt" och "vackert" för att kritisera de maktrelationer som surrogatmödraskap kan bygga på?

Trots att det ibland glimrar till av intressanta frågor, ifrågasättanden och problematisering lämnar *Varat och varan* lite plats för alternativa tolkningar och utrymmen där olika idéer bryts mot varandra. Altruistiskt surrogatmödraskap kastas på sophögen tillsammans med

kommersiellt, ”det innebär ingen skillnad i sak[...] kvinnan reduceras till en behållare”(s.165). Att altruistiskt surrogatmödraskap kan skapa utvidgade och alternativa familjer utesluts helt som en möjlighet. Och detta är egentligen inte förvånande, för Ekman vill påvisa en sammanhållen struktur utan sprickor. Trots att hon talar om att bibehålla ”fröet till förändring” är en sådan förändring långt borta i *Varat och varan*.

Ekmans sätt att argumentera, hennes feministiska position, är inspirerad av den kritiska teorin, och detta tror jag också är en av orsakerna till att förändring endast diskuteras parantetiskt i *Varat och varan*. Kulturteoretikern Brian Massumi menar i sin bok *Parables for the virtual* (2002, 13) att kritikern alltid är upptagen med att kritisera, och får därmed desto mindre tid att skapa något nytt, att nära det *frö till förändring* som Ekman själv talar om. Men som Massumi påpekar måste man inte välja det ena eller det andra, antingen kritisera eller så ”förändringsfrön”. Det är snarare en fråga om ”dosering” – om strategi – menar han, huruvida man ska demaskera och blottlägga eller huruvida man ska tänka nytt. Visst behövs de ”paranoida” läsningarna, de där som slår vakt om perspektiven på makt och förtryck. De är helt nödvändiga för feminismen. Men *Varat eller varan* hade varit ett bättre och intressantare bidrag till feministisk kunskapsproduktion och förändringsarbete om den hade ägnat mer utrymme åt vad som kan *bli* snarare än vad som *är*. Konsekvensen av Ekmans ihärdiga försök att blottlägga förtrycket mot kvinnor i såväl

prostitution som surrogatmödraskap, blir att det inte ges verklig tid och utrymme att diskutera hur då allt detta kan förändras, vart kan feminismen ta oss?

Linn Sandberg

Doktorand på Tema Genus vid Linköpings Universitet

***Den nationella väven:
feministiska analyser***
**Maria Jansson, Maria Wendt
och Cecilia Åse (red.)**
 Studentlitteratur 2010

2

Var hittar man meningsbärande berättelser om Nationen? Vad i består dessa berättelser och hur är kön invävt i dem? Statsvetarna

Maria Jansson, Maria Wendt och Cecilia Åse har tillsammans redigerat boken *Den nationella väven* på temat nation och kön där flera forskare från olika samhällsvetenskapliga och humanistiska ämnen presenterar bidrag om allt från polarfarare i början av 1900-talet till den massmediala debatten om Feministiskt initiativ.

En bra antologi bör rimligtvis innehålla det som ovan beskrivits: flera bidrag på samma tema men med olika infallsvinklar, empiri eller tidsperiod/plats. Bidragens teman är i de allra flesta fall mycket intressanta, men de spretar bitvis väl mycket. De flesta texter behandlar samtidens Sverige utifrån teman som det redan nämnda Feministiskt initiativ (Maria Wendt och Maud Eduards), mäns dödliga våld mot kvinnor (Ann Towns), hiv/aids-policy (Anna Bredström) och minnesberättelser om kön och nation (redaktörerna). Till detta kommer Diana Mulinaris mer teoretiska bidrag som även behandlar teman som moderskap och slöjdebatten, Lisbeth Lewanders text om polarforskning och Yael Feilers bidrag om israeliska kvinnors möjliga subjektspositioner. Texternas spretighet visar visserligen att det går att hitta intersektioner mellan kön och nation på många olika platser, i

olika tider och på olika nivåer (vardag såväl som storpolitik) i samhället. Trots detta är det svårt att förstå utifrån vilken princip texterna valts och ordnats. Bidragen följer varken varandra kronologiskt, geografiskt eller tematiskt. De flesta texter förhåller sig också ganska nära sitt tema och den empiri som studerats och lyfter inte alltid större teoretiska frågor. Ibland glimmar dock texten till när exempelvis Wendt & Eduards problematiserar den snäva könsram som nationen innebär i relation till säkerhet eller när Mulinari ställer kvinnors starka roller som mödrar inom nationens ram – där de reproducerar (den rasifierade) nationen – mot deras svagare roller som medborgare. Mulinaris problematisering av hur feminism kan användas för att förstärka nationalismens glorifiering av den egna diskursens premierade könsrelationer utgör även ett mycket bra och aktuellt diskussionsunderlag för undervisning och reflektion.

Boken vänder sig enligt baksidestexten såväl till studenter som andra intresserade. I princip tolkar jag detta som att personer som är relativt oinsatta i såväl feministisk teoribildning, intersektionalitet som teorier om nationalitet är en tänkt målgrupp. Detta innebär visserligen inte att texterna skulle behöva vara lättillgängliga, men gärna klargörande vid teoretiskt tyngda begrepp som feminism, objektifiering, sexualisering, rasifiering och heteronormativitet. Detta saknas märkligt nog bitvis, framförallt i bokens första hälft. Den allmänna teoretiska hållningen, att kombinera analys av nationalitet med kön, måste ses som intersektionell. Flera av författarna använder

sig också av teoretiker som Benedict Anderson, Michael Billig, Anne McClintock, Nira Yuval-Davis, Etienne Balibar och Emmanuel Wallerstein som alla på olika sätt bidragit till kritiska förhållningssätt kring analysen av nation och/eller kön. De teoretiska ställningstagandena är dock på flera ställen osynliggjorda med vissa tydliga undantag (exempelvis Bredströms och Mulinaris bidrag). Ofta fungerar texterna ändå, men ibland störs läsningen av en till synes teorilös hållning som ur ett feministiskt perspektiv måste ses som problematisk eftersom analysen då framstår som förment objektiv. Författarnas ibland olika teoretiska hållning osynliggörs även av detta, vilket förutsätter att läsaren (eventuellt med hjälp av universitetslärare) kritiskt kan analysera författarnas utgångspunkter.

Boken ger ofta slående starka exempel på hur nationalitet och kön vävs samman, men ibland saknar berättelserna en större kontext. Hur ska läsaren förstå berättelsen/berättelserna om nation(en) i tid och rum? Finns det alternativa tolkningar och berättelser i den tid/plats som studeras? Hur ska relationerna mellan struktur och aktör förstås? Ofta sammanvävs berättelsen om nationen med stereotypa förståelser av kön där exempelvis Fuglesangs väntande hustru och barn nere på jorden bekräftar berättelsen om en heterosexuell, familjär nation med den manliga hjälten och den hemmavarande hustrun. Men i vilka fall utmanas dessa föreställningar? När skaver berättelserna? Det finns bra exempel på detta i boken, såsom Feministiskt initiativs utmaning (som visserligen med kraft slögs tillbaka) eller den israeliska teaterns

möjliggörande av ifrågasättande. Det finns dock ibland en oförmåga att lyfta de mindre berättelserna till en större historiskt situerad (nations-)berättelse. Bredströms bidrag (som för övrigt är fantastiskt intressant) går bara delvis in på den underliggande problematiken om Sverige som nation och hur nationen konstrueras utifrån främliggörandet av det exotiska och annorlunda, Towns text om det dödliga våldet gäller bara två fall som enligt författaren inte går att generalisera och polarforskningsexpeditionerna säger bara bitvis något om tiden och platsen och hur dessa skapade en specifik nationalitet och maskulinitet i relation till större samhällsomvandlingar.

Samtidigt som texterna ibland är alltför specifika/snäva är de också ibland för generella. De flesta texter svarar framförallt på frågan hur Nation förhåller sig till Kön, och inte (som jag skulle önskat) hur nationsskapande och genusskapande processer i skilda tider och på skilda platser varierar och förhåller sig till varandra. Den senare frågan hade varit intressantare att få svar på, men istället presenteras ibland svepande förklaringar om hur nation bygger på könsrelationer till synes oavsett tid och plats. Med ett tydligare generellt teoretiskt anslag hade detta med enkelhet kunnat problematiseras i bokens inledning. Den lite större berättelsen om den moderna nationen och hur konstruktionen av denna inkorporerar maktrelationer baserade på klass, kön och etnicitet på ett specifikt sätt i tid och rum återstår därför att bli berättad.

Om boken tydligare situerat sig i samtidens Sverige eller Europa/väst och ramat in denna som en specifik tid och plats hade

mer långtgående slutsatser kunnat dras. Antologin fyller en intressant och viktig lucka i ett annars ganska fattigt offentligt samtal om det nationella i relation till kön. I samtidens Sverige, präglad av Sverigedemokraternas inträde i riksdagen och efterdyningarna av sommarens prinsessbröllop, finns ett stort behov av teoretisering och problematisering av hur nationen kan tolkas, omtolkas och utmanas i relation till kön/genus. Den här boken är ett mycket bra material för att starta en sådan diskussion utifrån olika exempel.

Klara Arnberg

Fil. Dr, Institutionen för ekonomisk historia, Umeå Universitet

3

I kärlekens namn. Om människosynen, den nya kvinnan och framtidens samhälle i fem litteraturdebatter 1881–1909

Lisbeth Stenberg

Normal förlag 2009

De debatterade i tidningar, böcker och tidskrifter, i folk rörelseorgan och borgerlig press. Frågorna pekade rakt in i de stora ämnena – kärlek, moral, människosyn, religion. Ändå har få av de kvinnliga skribenterna från decennierna kring sekelskiftet 1900 fått fäste i historieskrivningen. En ambition med Lisbeth Stenbergs monografi *I kärlekens namn – Om människosynen, den nya kvinnan och framtidens samhälle i fem litteraturdebatter 1881–1909* är därför att aktualisera den variationsrikedom av åsikter och tankevägar som kvinnorna representerade.

Boken tar ett brett grepp om det dynamiska moderna genombrottet, och undersöker uppfattningar om den nya, emanciperade kvinnan i fem litteraturdebatter med kvinnor som primära aktörer i *Tidskrift för hemmet*, Folkbildningsförbundets *Folkbiblioteksbladet*, den kvinnofackliga rörelsens *Morgonbris* och *Stockholms Dagblad*. Skönlitteraturen spelar en avgörande roll och den används aktivt av debattörerna för att illustrera uppfattningar om den moderna kvinnan. Litteraturen tas således i bruk för att föra upp frågor om moral och politik på dagordningen, och värderas efter sin förmåga att belysa samtiden. Stenberg spårar hos kritikerna konturerna av en “demokratisk estetik” och

en "godhetens pedagogik", övertygelsen att litteraturen är ett redskap i fostran av den goda människan. Hon visar övertygande hur kritikerna själva fungerade som tongivande, moraliska och intellektuella ciceroner.

Bitvis har boken karaktär av uppslagsverk till gagn för kommande forskning, med biografisk information om en rad kvinnor som behandlas mer eller mindre utförligt. I den första genombrottsperioden är Sophie Adlersparre och Eva Fryxell pionjärer, och Stenberg förskjuter intressant fokus i bilden av det moderna genombrottets ideologiska influenser när hon gör Sophie Adlersparre till en lika betydelsefull mentor och riktninggivare som Georg Brandes. Studien kartlägger den ideologiska rörelsen hos de debatterande kvinnorna från fokus på kvinnofrågor mot övergripande resonemang på kristen grund kring människosyn och vidsyn, inte minst vad gällde kärlekens väsen och praktik. Ellen Keys läror uppfattades som en återgång till den endimensionella kvinnofrågan och utmanades av mer socialliberala röster. Snarare än mellan politiska läger kom skiljelinjen att löpa mellan uppfattningar om likhet och särart.

Tiden efter sekelskiftet handlar om kvinnornas relation till den expande- rande arbetar- och folkbildningsrörelsen. I konkurrens med den mansdominerade arbetarrörelsen måste kvinnorna ta nya strategier i bruk för att värna tolknings- utrymmet, och även inom kvinnorörelsen utkristalliserade sig skilda förhållningssätt. *Morgonbris* uppvisar ett spektrum stånd- punkter från särartstänkande till försvaret

för den individuella friheten, men allt inom ramen för en traditionell kvinno- syn. Stenberg förklarar utvecklingen med profes- sionaliseringen av organisationerna kring sekelskiftet, vilket stärkte dem som manliga domäner. Kvinnornas överlevnad inom rö- relsen krävde en anpassning till rådande könsnormer. Den mer radikala debatten fördes av dem som stod utanför, bland annat av Annie Åkerhielm i *Stockholms Dagblad* 1909, vars konservatism bemöt- tes av kritiker som Klara Johanson och Anna Lindhagen. Men generellt är det en traditionell kvinno- syn som vinner mark, förmedlad genom exempel ur kvalitets- litteratur riktad till en borgerlig publik. I Strindbergsfejden slutligen utvecklades en "militant maskulinitet" (s. 289) som Stenberg menar manifesterades som en reaktion på kvinnorörelsens emancipa- tionssträvan.

Stenbergs bok belyser viktiga offentliga debatter ur de intellektuella kvinnornas perspektiv. Nya röster kommer till tals och betydelser förskjuts, ibland på ett överraskande sätt. Genom att föra in de kvinnoröster som faktiskt gjorde sig hörda i klassiska och genomlysta debatter som Strindbergsfejden och nationsdebatten kring 1909 illustreras materialets betydelse för historieskrivningen. Det klargörs också att litteraturen fanns med som en vägande aktör mitt i tidens ideologiska och politiska samtal.

Uppläggningsen är bitvis svårge- nomtränglig. En rad namn förs in utan intro- duktion och framställningen förlorar sig i citat och detaljinformation. I kritiska pas- sager använder Stenberg ibland en oprecis

retorik som tenderar att cementera den könsdikotomi som studien vill skärskåda: litteraturhistorien "tjänar politiska intressen" och "de grunder som litterärt värde utmätts efter är en del av de maktstrukturer som hindrat kvinnors jämlikhetssträvanden" (s. 10, 18). En annan invändning är att forskningen inte alls så ensidigt som Stenberg framställer det underlåtit att uppmärksamma kvinnornas insatser och den kritik som kvinnorörelsens representanter formulerade, vilket inte minst framgår av studiens referenser.

Kvinnor och män hålls vidare isär på ett ohistoriskt sätt i redogörelsen för litteraturdebattens allmänt opinionsbildande förmåga. I Stenbergs 'mothistoria' betraktas kvinnorörelsen som separerad från modernitetens projektet (den "tävlade med den modernitet som gick segrande ur tolkningsstriden"; s. 12 f.) utan att dess alternativa projekt riktigt får form och struktur. Debatterna om sedligheten, om Ellen Keys modernitetssideologi 1893 och 1898 samt om litteraturens nya kvinna med start 1909 ställer Stenberg upp som motbilder till de stora mansdominerade debatterna som Strindbergsfejden och folkbildningsdiskussionen. Frågan är om demarkationslinjen kan dras upp fullt så entydigt som framställningen gör gällande.

I analyserna använder Stenberg historievetenskaplig teori som förtjänstfullt kastar ljus över hur författarna förhåller sig till begrepp som historia, utveckling och demokrati, men även bidrar till begreppsförvirringen (till exempel s. 110 f.). En retorisk analys saknas som kunde ha belyst spelet i den presshistoriska situationen.

Skribenter som Ellen Key, Eva Fryxell och Sophie Adlersparre tycks ha varit mycket medvetna om hur de skulle strukturera sina framställningar för bästa effekt hos mottagaren.

Men kvinnorna har trätt in på scenen igen. Med *I kärlekens namn* är deras åsikter i spel och inlemmade i samtidsforskningen om det genombrott som gav språk åt den moderna människan. För undersökningen av hennes väg in i nittonhundratalet är Lisbeth Stenbergs kartläggning av ett vitalt idéfält angelägen kunskap.

Anna Williams

Professor i litteraturvetenskap, Uppsala universitet